

підробне задоволення під час розшифровки тексту. Своєрідний ретроспективний погляд на історичні події, осмислення їх із точки зору сьогодення, надає всьому пережитому емоційної схвильованості і філософської глибини. Правда у творах письменника виступає не лише способом відтворення минулих історичних подій, а й засобом передачі невіддільних від них глибоко особистих почуттів і переживань у зв'язку з актуальними проблемами сьогодення.

Література:

1. Білоус П. Індивідуальний стиль письменника / П. Білоус // Українська мова та література. – 2002. – № 44. – С. 3–7.
2. Гуроров А. Ступени роста / А. Гуроров // Радуга. – 1989. – №10. – С. 149–155.
3. Дрозд В. Вогонь життя / В. Дрозд // Літературна Україна. – 1978. – 30 вересня. – С. 475.
4. Дрозд В. Способность к неустанному нравственному поиску / В. Дрозд. – Рукопис. – 4 с.
5. Ковалевський О. Дар пророчий. Про «Вибране» І. Маслова / О. Ковалевський // Слобожанщина. – № 3-4. – С. 136.
6. Кудравец А. Проза Ивана Маслова – это серьезная земная проза / А. Кудравец // Панорама. – 1999. – №42. – С. 15–17.
7. Маслов И.С. Избранное / И.С. Маслов / Художник-оформитель И. И. Яхин. – Х. : Прапор, 2002. – Т.3. – 2002. – 528 с.
8. Маслов І. Гуманізм правди / І. Маслов // Слобожанщина. – 1995. – № 1. – С. 123–139.
9. Романовський В. Тепло рідної землі / В. Романовський // Ленінська зміна. – 1984. – 7 червня. – С. 5.

УДК 821.161.2. 09

Т. М. Шарова, В. В. Таран,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

ХУДОЖНЯ ПРАВДА У ТВОРІ К. ГОРДІЄНКА «ЗИМОВА ПОВІСТЬ»

У статті розглядається спадщина К. Гордієнка, творчість якого досліджена недостатньо. Досліджується художня правда у творі «Зимова повість». У роботі акцентована увага на тому, що письменник прагнув написати твір, стислий, компактний, спрямований на відображення виробничих проблем.

У публікації подано аналіз твору, а також розкрито простір слобожанського села, яке було добре знайоме Гордієнкові. У творі «Зимова повість» письменник вдало оперував художніми прийомами розкриваючи при цьому характери головних героїв.

Ключові слова: повість, художня правда, контекст, конфлікт, сюжет.

ARTISTIC TRUTH IN THE WORK OF K. GORDIENKO «WINTER STORY»

The article deals with the legacy of K. Gordienko, whose work explored enough. Investigate artistic truth in the book «Winter story». The paper also focused on the fact that the writer wanted to write an essay, short, compact, aimed at mapping production problems.

The publication presents an analysis of the work, and uncovered space Slobozhansky village which was familiar Gordienko. The author wanted to write a work that would have concentrated attention on the problems of agricultural production. Winter time reflected on the events of the story in a way that in the first place after the fieldwork pushed livestock. And it turned out that the economy is not prepared to spend the winter cattle. Not that there were any adverse weather conditions, and that organized collective farm management so that managers are not interested in the performance of the economy.

The article emphasized that formed the basis of his own observations of the work of the writer. By focusing on the development of farm village Slobozhansky, K. Gordienko line displays contrasts that are embodied through positive and negative images of the work. In the essay «Winter story» writer successfully operated art techniques while revealing the characters of the protagonists.

The article reports the idea that it was optimistic story that showed doomed to die of such an economic system where destroyed people's initiative, which is not the case the owner decides its economy, and its ready to use force, formulaic for all standards and plans. K. Gordienko, showed that only free entrepreneurial initiative of citizens – a guarantee of successful development.

Keywords: story, artistic truth, context, conflict, plot.

ХУДОЖЕСТВЕННАЯ ПРАВДА В ПРОИЗВЕДЕНИИ К. ГОРДИЕНКО «ЗИМНЯЯ ПОВЕСТЬ»

В статье рассматривается наследие К. Гордиенко, творчество которого исследовано недостаточно. Исследуется художественная правда в произведении «Зимняя повесть». В работе акцентировано внимание на том, что писатель стремился создать произведение, сжатое, компактное, направленное на отражение производственных проблем.

В публикации представлен анализ произведения, а также раскрыто пространство слобожанского села, которое было хорошо знакомо Гордиенко. В произведении «Зимняя повесть» писатель удачно оперировал художественными приемами, раскрывая при этом характеры главных героев.

Ключевые слова: повесть, художественная правда, контекст, конфликт, сюжет.

В українській літературі ХХ ст. визріло чимало уславлених імен майстрів художнього слова, що зробили свій творчий внесок у духовну скарбницю людства: І. Багрянний, М. Бажан, А. Головка, О. Гончар, М. Куліш, А. Малишко, П. Панч, Л. Первомайський, М. Рильський, У. Самчук, В. Сосюра, М. Стельмах, П. Тичина, М. Хвильовий та ін. У цьому колі першорядних імен важлива присутність і К. Гордієнка, потреба дослідження творчої індивідуальності якого є істотним завданням сучасної науки про літературу.

Серед критиків та літературознавців не раз лунала думка про те, що творчість К. Гордієнка лишається недооціненою й заслуговує на пильнішу увагу. Творчість К. Гордієнка майже не осмислювалася українськими критиками, хоча його постаї присвячено кілька глибоких аналітичних розвідок (В. Брюховецький, Г. Гельфандбейн, Ю. Герасименко, І. Голубничий, О. Зінченко, Л. Новиченко, М. Острик, І. Пашук, Г. Скульський, Г. Стукалова, Р. Якель). В особі К. Гордієнка українська література мала яскравого і художньо-переконливого майстра слова.

Творча постаї К. Гордієнка, не може бути належно охарактеризована без опису його тридцятирічних мандрів по селах Лебединського району, що дали матеріал для доброго десятка книг, без урахування спраглої допитливості і щирої потреби якнайчастіше бувати з людьми, про яких пишеш. Це і є взірць чесності у ставленні до своїх героїв, у здійсненні того, що ми називаємо «вивченням життя» [2, с. 3]. Результати мандрів селами Слобожанщини лягли в основу твору К. Гордієнка «Зимова повість».

Книжка К. Гордієнка «Зимова повість» вийшла в світ у Києві, у видавництві «Радянський письменник», у 1965 році. Наступного року (1966) вона була перекладена російською мовою і видана в Москві. Російська літературна критика, уже тоді вихована на традиціях сільської («деревенской») прози, здивувалася з появи такого твору й залишила кілька осудливих висловів щодо нього. Письменникові дорікали за схематизм, відсутність обов'язкових для «деревенской» прози сцен сільського побуту, перебільшену зосередженість на проблемах сільськогосподарського виробництва.

Насправді ж повість цілком відповідала авторському задумові К. Гордієнка. Він і прагнув написати твір, стислий, компактний, спрямований на відображення саме виробничих проблем. Навіть не стільки виробничих, скільки організаційних. К. Гордієнко написав надзвичайно актуальний для свого часу твір. Але справа в тому, що авторська дата під текстом повісті – 1963 рік, а описано в ній події зими 1960–1961 року, про що автор з документальною точністю вказав у тексті: «Такої зими, яка випала наприкінці 1960 року, навіть старі люди не пригадують!» [1, с. 7].

У творі кілька разів згадано січневий Пленум. Ідеться про січневий (1961 р.) Пленум ЦК КПРС, на якому розглядалися питання розвитку в країні сільського господарства. На Пленумі були виявлені істотні перекоєння в керівництві галузю, наведені приклади адміністрування, невдалого централізованого планування, ішлося про необхідність надати господарствам права на власну ініціативу.

К. Гордієнко розташував події повісті у добре відомому йому просторі слобожанського села. Назви його він не подав, але подав назву колгоспу – «Зелений лан». Це той самий «Зелений лан», який неодноразово згадувався як сусіднє з колгоспом «Червоні зорі», що в Буймирі, господарство у романі «Дівчина під яблуною», що входить до трилогії «Буймир». Зимовий час позначився на подіях повісті таким чином, що на перше місце після завершення польових робіт висунулося тваринництво. І тут виявилось, що господарство не готове ефективно провести зимівлю худоби.

З літературної критики К. Гордієнка ми знаємо, що він високо цінував такий структурний компонент літературного твору, як художній конфлікт. Він не уявляв собі безконфліктної літератури, вважав, що конфлікти засадничо не можуть вичерпати себе. Конфліктна ситуація в «Зимовій повісті» виникає через те, що приблизно в один час у колгоспі «Зелений лан» з'явилися два спеціалісти: зоотехнік Варвара Горошко, молода дівчина, яка щойно закінчила тваринницький технікум, і агроном Марко Лукич Степняк, людина літня, досвідчена. Молодість, енергійний натиск поєдналися з мудрістю, розважливістю, статечністю.

У колгоспі «Зелений лан» вже десять років головує Федір Минович Швачка. Як стає зрозуміло з низки деталей, які автор розкидав по тексті, він не був обраний, а призначений з району на цю посаду без згоди загальних зборів колгоспу, як те передбачав колгоспний статут. «Декому, може, в пам'яті ставали минулі дні, – нагадав письменник з посиланням на персонажів, – коли в райцентрі призначили Швачку на голову без усякої мороки. Десять літ очолює колгосп людина. Тепер долю голови повинні вирішувати збори...» [1, с. 135]. Автор докладніше нам нічого не пояснив. Він вважає, що читач сам повинен розуміти, що призначили Швачку головою ще за сталінщини, коли з людьми не рахувалися. Але тепер прийшли інші часи.

Перед січневим Пленумом збори таки відбулися; і уникнути їх ніякої змоги не було. Автор ніде про це не говорить, але не виключено, що виконується спеціальна постанова: перед січневим Пленумом провести перевибори голів колгоспів. Сільське господарство в країні опинилося в такому занепаді, що навіть ті, хто його туди завів, змушені шукати виходу. На поверхні лежало кадрове оновлення керівництва. Але зробити це було нелегко. К. Гордієнко й показав цей процес.

Будучи доволі бездарним керівником, Федір Швачка потурбувався про те, щоб мати авторитет у районі. Час від часу він дивує районне керівництво, щоправда, справами, які ніякого відношення до ведення господарства не мають: то створив у колгоспі духовий оркестр, то придумав відкрити сільський готель у хаті Мотрі Кислички. Це готель не для звичайних людей, не для колгоспників. Тут відпочиває районне начальство: секретар райкому товариш Воропай, голова райспоживспілки Іван Іванович Книш та інші шановні в районі урядовці. «Воропай із завгоспом на Пслі кашу варить, рибу зевать, на болотах качок стріляє» [1, с. 168]. Ну, як з такими друзями не почувати Швачці себе в цілковитій безпеці?

У ситуації в середині колгоспу Федір Швачка оточив себе палками прихильниками, підлабузниками, які за нього готові горло дерти за будь-яких обставин. Усі вони – члени правління колгоспу: завгосп Панько Кикоть, бухгалтер Юрась, бригадир Грицько Брага, комірник Гнат Серета.

Письменник обрав для знайомства читача з усією командою голови прикметний епізод: правління зібралось й викликало за засідання бригадира Марину Голубку, щоб примусити її написати заяву про завершення збирання врожаю. Справжня ситуація далека від бажаної: у полі ще залишаються чимало гектарів незібраного соняшника, кукурудзи, буряка. Серед мотивів, чому таку заяву треба написати й такий: ми ж не можемо пасти задніх, ось і січневий Пленум наближається, а ми з чим до нього йдемо, рапортувати треба. А що в рапортів буде брехня, так хто ж про те довідається? Марина відмовляється йти на обман. Вона навіть не відразу зрозуміла, чого від неї хочуть керівники, що засіли в правлінні.

В авторській мові розкидано чимало влучних характеристик Федора Швачки. «З кожного підлеглого, – відзначив письменник, – голова волів би зробити попихача» [1, с. 18]. Швачка до всіх звертається на «ти», підкреслюючи там самим свою зневагу до співрозмовника. А епізод засідання правління автор прокоментував так: «Федір Швачка не раз мав змогу перекоєнатися, що слово його завжди збігається з думкою членів правління» [1, с. 22]. Голова «округлий, пишновусий» [1, с. 7]. А от як його характеризує авторитетний герой Іван Мжичка: «Голова вийде на двір, подивиться на світ запухлими очима, крутнеться на одній нозі і гайда з братією до Мотрі Кислички заливати свою досаду» [1, с. 7].

Найбільше Федір Швачка боїться, щоб не виявилася його некомпетентність, його невміння керувати господарством, невміння мислити по-державному. Будь-яку рекомендацію чи пораду щодо поліпшення роботи він сприймає як особисту загрозу, спробу принизити його авторитет: «Засідання правління, чого так не любив голова, перетворилося на велелюдне зборище, де завжди можна сподіватися на непристойні вихватки» [1, с. 102].

К. Гордієнко потрапив на свою улюблену хвилю – відображення масових сцен, поліфонії людських голосів, коли всі говорять одночасно, прагнучи довести свою правоту. Мало хто чує навіть сусіда, але їх усіх чує письменник. Не полишає враження, що всі ці масові сцени списані з природи, настільки потужно в них панує стихія самого життя. Немає в описах зборів доповідачів, промовців, які б промовляли монологи. Ні, питання розглядаються пекучі, і кожний присутній не може залишатися осторонь, він прагне вставити своє влучне слово, перебити опонента, спрямувати розмову й громадську думку в потрібному для себе руслі.

З чотирнадцяти розділів повісті мало не половина присвячена описові зборів – колгоспу, правління, партійного осередку. От розділ шостий – партійні збори, які закінчилися висновком про те, що в колгоспі справді назрів серйозний, глибокий конфлікт. А у восьмому розділі вже описано загальні збори колгоспу, на яких Федір Швачка вимагає від своїх тваринників. Звітно-виборні збори – то останній епізод «Зимової повісті». Народ сам вирішив свою долю й розв'язав кон-

флікт, який назрів у колективі. Більше того, він розв'язав його всупереч партійній позиції райкому. К. Гордієнко показав райком і його першого секретаря як гальмо в розвитку сільського господарства, і можна було зрозуміти, – і всієї країни. Райком хоче зовсім не того, чого хочуть люди. Райком прикриває безгосподарника й шахрая.

Це були незвичні, новаторські ідеї, цілком нові й несумісні з радянською ідеологією. Можна припустити, що письменник поспішав (у цьому й причина деяких художніх недоробок), але адміністративно-командна система чинила перешкоди. Тому повість забарилася, проробила такий складний шлях до читача. К. Гордієнко дивився далеко вперед і там, далеко попереду, на демократичних засадах, бачив шляхи успішного розвитку країни, господарства й людини.

Художню правду автор вдало передав у книжці «Зимова повість», що побачила світ у 1965 році. Головним задумом автора було написати твір, який би зосереджував увагу навколо проблем сільськогосподарського виробництва. Зосередивши увагу на розвитку колгоспу слобожанського села, К. Гордієнко виводить лінію контрастів, які втілюються через позитивні та негативні образи твору. Перші дбають за сільське господарство, другим байдуже за розвиток колгоспу та сільського господарства. Навіть поява нових спеціалістів у колгоспі (зоотехнік, агроном) не виводять колгосп на новий рівень, оскільки з таким головою, як Федір Швачка важко утримати господарство. Колгоспом керую бездарне керівництво, в яке К. Гордієнко вкладає увесь негатив тодішньої керівної системи.

Письменник вдало оперує художніми прийомами, розкриваючи при цьому характери головних героїв. Феномен письменника полягає в майстерному поданні влучних характеристик Федора Швачки, які допомагають читачеві отримати максимально повну характеристику голови колгоспу «Зелений лан». Автором донесена думка про те, що Швачка прагнув до влади, хотів господарювати, не вкладаючи при цьому в справу власних сил. Він боїться протестних настроїв з боку представників молоді, оскільки знає ціну своєму господарюванню в колгоспі.

Це була оптимістична повість, яка показувала приреченість на загибель такої господарської системи, де знищується народна ініціатива, де не господар вирішує справи свого господарства, а його примушують користуватися готовими, шаблонними для всіх стандартами й планами. К. Гордієнко показав, що лише вільна підприємницька ініціатива громадян – гарантія успішного розвитку країни.

Література:

1. Гордієнко К. Зимова повість / К. Гордієнко. – К. : Радянський письменник, 1965. – 179 с.
2. Голубничий І. Лебедін вшанує свого письменника / І. Голубничий // Ленінська правда. – 1959. – 20 жовтня. – С. 3.

УДК 811.111'42:004

О. А. Шкамарда,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

СТРАТЕГІЇ СУБ'ЄКТНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ В АНГЛОМОВНОМУ БЛОГ-ДИСКУРСІ

У статті розкрито специфіку позиціонувальних стратегій на прикладі англomовного персонального блогу «In Pursuit of Happiness». Проведений аналіз авторських онлайн повідомлень дав змогу виокремити дискурсивні механізми актуалізації глобальної, локальних та мовленнєвих стратегій суб'єктного позиціонування в комунікативному середовищі Інтернет-блогу. У роботі дано визначення поняттям «блог-дискурс» та «позиції суб'єкта дискурсивної діяльності».

Ключові слова: суб'єкт дискурсивної діяльності, позиціонування, блог-дискурс, глобальна стратегія, локальна стратегія, мовленнєва стратегія.

STRATEGIES OF SUBJECTIVE POSITIONING IN THE ENGLISH BLOG DISCOURSE

The article focuses on the discursive strategies of subject positioning in the English Internet blog. The material of the research is based on the written messages of the personal blog «In Pursuit of Happiness». Blogs, which are seen as online journals, allow users to reflect and share opinions as well as discuss various topics. In other words, they offer modern opportunities for stancetaking and identification over the Internet. Stance is treated in this work as an interactional phenomenon that consists of epistemic and affective elements and includes subjective expressions of the speaker's attitude towards the object of conversation, including marking of his / her mood, evaluations, perspective, point of view and opinion. It has been proved that bloggers use certain discursive strategies to construct their stances. Subjective positioning strategy in the Internet blog is defined as a cognitive model that modifies the stancetaker's discursive behavior, implements his / her intentions and influences on the recipient's cognition and emotions. It has been shown that positioning strategies in the personal blog are divided into global, local and speech strategies. Some of the linguistic resources (lexical, grammatical and stylistic) which the speakers have at their disposal for articulating a stance have been examined in this article.

Keywords: subject of discourse, positioning, blog discourse, global strategy, local strategy, speech strategy.

СТРАТЕГИИ СУБЪЕКТНОГО ПОЗИЦИОНИРОВАНИЯ В АНГЛОЯЗЫЧНОМ БЛОГ-ДИСКУРСЕ

В статье раскрыта специфика стратегий позиционирования на примере англоязычного персонального блога «In Pursuit of Happiness». Проведенный анализ авторских онлайн сообщений позволил выделить дискурсивные механизмы актуализации глобальной, локальных и речевых стратегий субъектного позиционирования в коммуникативной среде Интернет-блога. В работе дано определение понятиям «блог-дискурс» и «позиции субъекта дискурсивной деятельности».

Ключевые слова: субъект дискурсивной деятельности, позиционирование, блог-дискурс, глобальная стратегия, локальная стратегия, речевая стратегия.

Поява і популяризація Інтернет-технологій змінили уявлення людства не лише про сам процес комунікації, а й про характер обміну інформацією. Сьогодні спілкування у форматі блогів значно випереджає чати, форуми, персональні сторінки. Така популярність блогосфери зумовлена її мобільністю, простотою у використанні та доступністю, оскільки будь-який користувач, маючи комп'ютер, приєднаний до Інтернету, може зареєструватися та вести свою особисту сторінку. Саме цей електронний ресурс дозволяє людині, як суб'єкту дискурсивної діяльності, заявити про себе та свої переконання на весь світ.

Загальною тенденцією сучасного політичного, професійного та ділового світу є орієнтація на мережеві засоби комунікації, до яких, звичайно, належить і блог. Визначну роль Всесвітньої мережі у сучасному житті яскраво ілюструють наукові публікації, присвячені вивченню специфіки Інтернет-дискурсу [2; 3; 4; 14; 18; 21], жанрової системи Інтернет-комунікації [6], самопрезентації особистості в умовах електронного спілкування [7], мовної особистості як суб'єкта блог-дискурсу